

(กสม. แฉลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 1/2566)

กสม. เผยสถิติเรื่องร้องเรียน ปี 2565 สิทธิและสถานะของบุคคลถูกร้องเรียนมากที่สุด
ตามมาด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

- เผยกรณีปลัด มท. ดำเนินข้าราชการในที่ประชุม เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

วันที่ 5 มกราคม 2566 เวลา 10.30 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดยนายวสันต์ ภัยหลีกลี้ และนางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ครั้งที่ 1/2566 โดยมีวาระสำคัญ ดังนี้

1. กสม. เปิดเผยสถิติเรื่องร้องเรียน ปี 2565 สิทธิและสถานะของบุคคลถูกร้องเรียนมากที่สุด

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม 2565 โดยระบุว่า มีเรื่องร้องเรียนในปีที่ผ่านมาจำนวน 1,152 เรื่อง ซึ่งสูงสุดเป็นประวัติการณ์ โดยประเด็นที่มีการร้องเรียนมายัง กสม. มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

อันดับที่ 1 สิทธิและสถานะของบุคคล คิดเป็นร้อยละ 36.72 เช่น กรณีขอความช่วยเหลือผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนหรือสัญชาติ กรณีผู้ถือบัตรประจำตัวบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนมีความประสงค์ขอให้เร่งรัดการดำเนินการให้ได้รับบัตรประชาชนสัญชาติไทย กรณีขอความช่วยเหลือในการยื่นคำขอจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หน่วยงานที่ถูกร้องว่ามีกรณีละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ สำนักงานทะเบียนกลาง และสำนักงานทะเบียนจังหวัด สังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยพื้นที่ที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

อันดับที่ 2 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 13.72 กรณีที่ถูกร้องเรียนมากที่สุดคือกรณีขอให้เร่งรัดการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน คือสถานีตำรวจภูธรและสถานีตำรวจนครบาลรวม 67 แห่งในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยพื้นที่ที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือพื้นที่ภาคใต้

อันดับที่ 3 สิทธิชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.03 กรณีที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือการจัดทำโครงการขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของคนในชุมชน หรือขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยพื้นที่ที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือพื้นที่ภาคใต้

ส่วนประเด็นสิทธิอื่น ๆ ที่มีการร้องเรียนมายัง กสม. เช่น สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิและความเสมอภาคทางเพศ การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม สิทธิแรงงาน สิทธิเด็ก สิทธิคนพิการ สิทธิของผู้สูงอายุ และสิทธิทางการศึกษา เป็นต้น

สำหรับการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรเอกชน รวมทั้งการประสานกับบุคคลอื่นใดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นั้น มีเรื่องร้องเรียนที่ กสม. รับไว้เป็นคำร้องเพื่อดำเนินการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ในปี 2565 จำนวน 124 คำร้อง ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วจำนวน 96 คำร้อง อยู่ระหว่างรอการพิจารณาของ กสม. จำนวน 6 คำร้อง และอยู่ระหว่างการติดตามผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จำนวน 22 คำร้อง โดย กสม. มีนโยบายคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยเร็ว ซึ่งการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนช่วยร่นระยะเวลาให้สั้นลง หลายคำร้องใช้ระยะเวลาไม่นานในการดำเนินการจนแล้วเสร็จ เช่น คำร้องเรื่อง สิทธิและสถานะของบุคคล กรณีการอำนวยความสะดวกติดตาม ประสาน เร่งรัดกระบวนการพิจารณาสัญชาติที่สามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1 เดือน

ส่วนการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปี 2565 มีจำนวน 181 เรื่อง โดยประเด็นสิทธิที่ กสม. มีมติว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เช่น กรณีการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและสื่อมวลชน โดยละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และผู้เกี่ยวข้องในการเสนอข่าวต่อสาธารณะ กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่คืนทรัพย์สินที่ยึดไว้เป็นของกลางในคดีอาญา และกรณีพนักงานสอบสวนดำเนินคดีล่าช้า (2) สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย เช่น กรณีผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บสาหัสในการสลายการชุมนุม กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐทำร้ายร่างกายขณะจับกุมและควบคุมตัว และกรณีการตรวจสอบสารพันธุกรรม (DNA) หรือการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดแบบเหมารวม โดยไม่ได้รับความยินยอม และ (3) สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน เช่น กรณีแนวเขตของอุทยานแห่งชาติทับซ้อนที่ดินทำกินของราษฎร และกรณีปัญหาการจัดสรรที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยและการจัดระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้แก่คนจนเมืองในชุมชนแออัด

2. กสม. ชี้กรณีปลัดกระทรวงมหาดไทยดำเนินข้าราชการในที่ประชุม เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวถึงกรณีที่มีการเผยแพร่คลิปเสียงการดำเนินผู้ใต้บังคับบัญชาของปลัดกระทรวงมหาดไทยในการประชุมข้าราชการกระทรวงฯ ซึ่งปรากฏกระแสวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมกันอย่างกว้างขวาง ว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้ติดตามเรื่องดังกล่าวและเห็นว่ากรณีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเกียรติยศชื่อเสียง ด้วยมีการใช้ถ้อยคำในลักษณะดูหมิ่นเหยียดหยามและลดทอนคุณค่าของบุคคลอันไม่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ที่บัญญัติว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชนสากลที่ระบุว่า การเลือก

ปฏิบัติไม่ว่าจะด้วยเหตุแห่งสถานะทางสังคมหรือเหตุอื่นใดย่อมกระทำไม่ได้ นอกจากนี้ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ข้าราชการต้องมีความประพฤติสุภาพเรียบร้อย และต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียด้วย

กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2566 ได้หารือถึงเรื่องดังกล่าวและมีความเห็นในเบื้องต้นว่า กรณีนี้เข้าข่ายการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่น สะท้อนวัฒนธรรมอำนาจนิยม และการขาดความตระหนักด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการสื่อสารที่เป็นการลดทอนคุณค่าและสร้างผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจหรือเกียรติยศของผู้อื่น ซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาต้องช่วยกันปมเพาะ ปลูกฝังและสร้างวัฒนธรรมการเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งกันและกัน

“กสม.เห็นว่า เรื่องนี้ ผู้บังคับบัญชาของปลัดกระทรวงมหาดไทยควรจะเร่งตรวจสอบและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการตามหลักสิทธิมนุษยชนต่อไป” นางสาวสุภัทรากล่าว

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

5 มกราคม 2566